

СИЛАБУС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

ТЕХНОЛОГІЇ РАЦІОНАЛЬНОГО ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ

спеціальність	201 Агрономія	обов'язковість дисципліни	вибіркова
освітня програма	Агрономія	факультет	Агрономії та захисту рослин
освітній рівень	другий (магістерський)	кафедра	Землеробства та гербології ім. О. М. Можейка

ВИКЛАДАЧ

КУДРЯ СЕРГІЙ ІВАНОВИЧ

Вища освіта – спеціальність Агрономія, учений агроном

Науковий ступінь - доктор сільськогосподарських наук 03.00.16 Екологія

Вчене звання, посада – професор кафедри землеробства та гербології, професор

Досвід роботи – більше 30 років

Показники професійної активності з тематики курсу:

- автор більше 190 друкованих праць;
- досвід роботи в якості голови, або члена комісії з акредитаційної експертизи галузі знань 20 «Аграрні науки та продовольство»;
- співавтор двох стандартів;
- учасник наукових і методичних конференцій.

телефон

+380979718079

електронна пошта

kudryasi.com@gmail.com

дистанційна підтримка

Google Meet, Zoom, Moodle

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНЮ КОМПОНЕНТУ (ДИСЦИПЛІНУ)

Мета	Формування цілісного уявлення про заходи та шляхи використання земельних ресурсів, що використовуються в сільськогосподарському виробництві для вирішення організаційних і технічних задач, ознайомлення із сучасними технологіями використання різних земель і ґрунтів з метою забезпечення їх захисту від негативних факторів, що впливають на величину та якість сільськогосподарської продукції, і досягнення розширеного відтворення родючості ґрунтів
Формат	лекції, практичні заняття, самостійна робота, індивідуальні завдання, командна робота, імітаційний проєкт
Специфічні результати навчання і форм їх контролю	• приймати обґрунтовані управлінські рішення для забезпечення прибутковості підприємства; • проєктувати конкурентоспроможні технології та обладнання для виробництва сільськогосподарської продукції відповідно до вимог споживачів і законодавства; • знати не лише особливості раціонального використання еродованих, кислих, засолених, зрошуваних, осушуваних, техногенно та радіаційно забруднених земель, але й заходи щодо запобігання деградаційним процесам, а також опанувати сучасні ґрунто- і ресурсозберігаючі технології вирощування культур і системи землекористування з метою забезпечення екологічно збалансованого стійкого землекористування та з урахуванням особливостей ґрунтів і земель; • проєктувати конкурентоспроможні технології та обладнання для виробництва сільськогосподарської продукції відповідно до вимог споживачів та законодавства
Обсяг і форми контролю	3 кредити ECTS (загальна кількість 90 годин) 12 годин лекції, 18 годин практичні заняття; модульний контроль (2 модулі); підсумковий контроль – диференційований залік
Вимоги викладача	вчасне виконання завдань, активність, командна робота
Умови зарахування	вільне зарахування

ДОПОВНЮЄ СТАНДАРТ ОСВІТИ І ОСВІТНЮ ПРОГРАМУ

Компетенції	ЗК.03. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми. СК.03. Здатність створювати нові технології та застосовувати сучасні технології агрономії, враховуючи їх особливості та користуючись передовим досвідом їх впровадження, розробляти наукові основи технологій вирощування сільськогосподарських культур. СК.07. Здатність самостійно організовувати та проводити наукові дослідження з використанням загальноприйнятих методів і стандартів ґрунтових і рослинних зразків.	Програмні результати навчання	ПРН.07. Розробляти та реалізовувати проекти екологічно безпечних прийомів і технологій виробництва високоякісної продукції рослинництва з урахуванням особливостей агроландшафтів та економічної ефективності. ПРН.08. Управляти робочими процесами, які є складними, непередбачуваними, приймати ефективні рішення, оцінювати та порівнювати альтернативи, аналізувати ризики. ПРН.12. Добирати оптимальну стратегію господарювання в агрономії, у тому числі за нечіткості цілей та невизначеності умов. ПРН.13. Надавати консультації з питань інноваційних технологій в агрономії.

СТРУКТУРА ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ (ДИСЦИПЛІНИ)

Модуль 1.

Лекція 1	Предмет і задачі курсу «Технології раціонального землекористування». Сучасний стан земельних ресурсів. Проблеми землекористування.	Практичне заняття (ПЗ) 1	Аналіз зміни земельних ресурсів у динаміці. Застосування знань про зміни показників родючості ґрунтів у агрономічній практиці.	Самостійна робота	Структура земельного фонду України та світу. Ґрунтове вкриття певної території.
Лекція 2	Раціональна структура посівних площ і сівозміни різних ґрунтово-кліматичних зон України.	ПЗ 2	Використання нетоварної продукції.		Ґрунтозахисні контурно-меліоративні системи землекористування.
Лекція 3	Ресурсо- і ґрунтозберігаючі технології вирощування сільськогосподарських	ПЗ 3	Вплив нетоварної частки врожаю на родючість ґрунтів.		Передумови й особливості використання нетоварної продукції.
		ПЗ 4	Визначення еколого-технологічної групи (ЕТГ) ділянки та підбір культур сівозміни.		Оптимальні способи обробітку ґрунту залежно від протиерозійної стійкості ділянки.

	культур.	ПЗ 5	Вибір технологій, в тому числі No-till: їх переваги та слабкі сторони, особливо на різних ґрунтах.	Система використання добрив.	удобрення, органічних
Модуль 2.					
Лекція 4	Технології раціонального використання зрошуваних земель.	ПЗ 6	Встановлення ступеня солонцюватості ґрунту та визначення потреби в гупсуванні. Діагностика засолених ґрунтів.	Самостійна робота	Вплив зрошування ґрунтів на показники їх родючості, розвиток вторинного засолення та осолонцювання ґрунтів. Вологозберігаючий ефект різних агротехнічних заходів і культур сівозмін.
Лекція 5	Технології раціонального використання осушуваних земель.	ПЗ 7	Прогноз розвитку деградаційних процесів.		Причини деградації осушуваних земель.
		ПЗ 8	Зміни, що відбуваються при використанні зрошуваних земель.		Норми осушування при плануванні заходів з раціонального використання ґрунтів.
Лекція 6	Технології раціонального використання ґрунтів річкових заплав.	ПЗ 9	Розрахунок необхідної кількості вапнякового матеріалу на основі розрахунків балансу кальцію. Місце та строки внесення вапна в сівозміні.		Особливості використання кислих ґрунтів. Розвиток кислотної деградації шляхом розрахунку балансу кальцію. Вплив алюмінію на ріст і розвиток рослин.

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА ТА МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ

Література

1. Технологія раціонального землекористування: навч. посіб. В. М. Фурман, А. В. Люсак, О. О. Олійник, Н. С. Ковальчук. Рівне: НУВГП. 2021. 344 с.
2. Третяк А. М., Хапіцька З. С. Наукові основи раціоналізації землекористування. Чернівці: Прут. 2017. 138 с.
3. Охорона ґрунтів: навч. посіб. / М. К. Шикуча та ін. Київ: Т-во Знання, КОО, 2001. 398 с.
4. Фурман В. М., Люсак А. В., Олійник О. О. Ґрунтозахисна контурно-меліоративна система землеробства: навчальний посібник. Рівне: НУВГП. 2016. 215 с.
5. Третяк А. М., Третяк В. М., Гунько Л. А. Землепорядне проектування: Організація землекористування структурних елементів екомережі України на місцевому рівні: навчальний посібник / за ред. А. М. Третяка. Ч. 4. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС. 2016. 184 с.
6. Третяк А. М., Третяк В. М. Землеустрій в Україні: впорядкування землеволодінь і землекористувань та організація території сільськогосподарських підприємств: монографія: Херсон: Гринь Д. С. 2016. 192 с.
7. Бухало О. В. Організація ефективного землекористування в сільськогосподарських підприємствах: монографія. ТОВ «Едена». 2014. 417 с.
8. Монографії, дисертації, статті з питань раціонального землекористування у періодичних виданнях і збірниках.
9. Обробіток ґрунту в адаптивно-ландшафтних системах землеробства / Шувар І. А., Гудзь В. П., Печенюк В. І. та ін. / за ред. І. А. Шуvara. Львів: НВФ Українські технології, 2011. 384 с.

Методичне забезпечення

1. Землекористування: еколого-економічні проблеми, конфлікти, планування: навчальний посібник. І. П. Соловій, О. Т. Іванишин, Ю. І. Турчин, О. Г. Часковській. Львів: Афіша, 2005. 405 с.
2. Методика моніторингу земель, що перебувають у кризовому стані. Харків, 1998.
3. Трансформація малопродуктивних орних земель та їх використання. Методичні рекомендації / за ред. С. Ю. Булигіна, Ю. В. Думіна. Харків, 2001. 33 с.
4. Писаренко П. В., Горб О. О., Невмивако Т. В. Основи біологічного та адаптивного землеробства: навчальний посібник. Полтава, 2009. 312 с.
5. Вилучення з інтенсивного обробітку малопродуктивних земель та їхнє раціональне використання. Київ: Аграрна наука, 2000. 40 с.
6. Рекультивация земель. textbooks.net.ua/content/view/1239/18/
7. Опорний конспект лекцій по технологіях раціонального землекористування та навчальні посібники (у тому числі в електронному варіанті), методичні вказівки та завдання, нормативні документи.

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ

СИСТЕМА		БАЛИ	ДІЯЛЬНІСТЬ, ЩО ОЦІНЮЄТЬСЯ
Підсумкове оцінювання	100 бальна ECTS (стандартна)	до 50	50 % від усередненої оцінки за модулі
		до 50	підсумкове тестування
Модульне оцінювання	100 бальна сумарна	до 50	відповіді на тестові питання
		до 20	усні відповіді на практичних заняттях
		до 30	результат засвоєння блоку самостійної роботи

НОРМИ АКАДЕМІЧНОЇ ЕТИКИ ТА ДОБРОЧЕСНОСТІ

Всі учасники освітнього процесу (в тому числі здобувачі освіти) повинні дотримуватися кодексу академічної доброчесності та вимог, які прописані у положенні «Про академічну доброчесність учасників освітнього процесу ДБТУ»: виявляти дисциплінованість, вихованість, поважати гідність один одного, проявляти доброзичливість, чесність, відповідальність.